

Lijst industrieel erfgoed per gemeente

De Bilt Achttienhoven - Bilthoven - Groenekan Maartensdijk - Westbroek

Onderstaande lijst is een inventarisatie van industrieel erfgoed in de gemeente De Bilt. Het zijn locaties waar erfgoed van nijverheid en industrie, soms techniek, zichtbaar aanwezig zijn. Opmerkingen en aanvullingen zijn welkom. De lijst wordt van tijd tot tijd bijgewerkt, deze versie is van juni 2020.

Achttienhoven

- Dokter Welfferweg 70 - smederij gm bij woonhuis (zj)
- Dokter Welfferweg 102 - vm boterfabriek tot 1906 in gebruik; vanaf 1912 tot jaren vijftig 'Stoom Wasch en Strijkinrichting Gruno', oude schoorsteenvoet nog aanwezig; sinds 1977 non-ferro smelterij voor koper en brons (1901)
- Dokter Welfferweg 102 (nabij) - transformatorstation gm GRUNO (1957)

De Bilt

- Ambachtstraat 4 - eenvoudige bedrijfsloods (1960)
- Ambachtstraat 5 - bedrijfsloods, magazijn en bovenwoning (1954)
- Ambachtstraat 7 - bedrijfsloods, magazijn en bovenwoning (1954)
- Ambachtstraat 11-13 - productieruimten, diepvriesgebouw, expeditie en bovenwoningen (1963)
- Bedrijventerrein Ambachtstraat en Molenkamp - in de periode wederopbouw gereserveerde straten voor bedrijven (1950)
- Burgemeester de Withstraat 10-12 - vm postkantoor met directeurswoning (1915)
- Dorpsstraat vanouds Steenstraat 25 - vm gemeentehuis annex postkantoor met directeurswoning, veldwachterbureau met woning; verbouwd tot appartementen (1883-1977)
- Dorpsstraat 51 achter - schuur in vakwerkbouw; nu atelier (18e eeuw)
- Groenekanseweg 92 - transformatorhuisje PUEM (ca 1950)
- De Holle Bilt 25 - bedrijfspand met werkplaats en woning gm; eerste bedrijf: 'Kon. Magazijnen en Werkplaatsen van Tuinbouwwerktuigen en -benodigdheden Groenewegen & Blass'; Electromotorenbedrijf 'Elma' van 1939 tot 1958, Godart-Mijnhart in 1958 en Tingieterij K.C. Roelen bv tussen 1968 en 1987; nu detailhandel in zonweringen (1899)
- Jasmijnstraat 1 - vm ontsmettingsbad met magazijn iov Groene Kruis; nu woonfunctie (1924)
- Torenstraat 27 - vm Biltse badhuis, bestaande uit woning voor de badmeester en indertijd acht douchebadcellen, vier kuipbaden, privaten en werkruimtes, waaronder een ketelhuis met vm schoorsteen en een was- en drooglokaal; verbouwd tot woonhuis (1925-1972)
- Tuinstraat 75 - transformatorhuisje vm PUEM (ca 1955)
- Utrechtseweg 65 - gietijzeren groentekassen tussen spouwmuren rm, diverse kweekbakken rm (1799-1809), een druivenkas tegen de afscheidingsmuur rm, ronde kas voor sierbloemen met stookhuisje en schoorsteen rm (ca 1830), grote ijskelder rm (ca 1800), grote houten werkschuur rm; Landgoed Vollenhove rm (1799-1830)
- Utrechtseweg 315 - sluisje Biltse Grift bij pand Sluishoef, in 1842 tot stuw verbouwd; bij deze sluis was tot in Franse Tijd een watermolen met vingerhoedfabriek (ca. 1640)
- Utrechtseweg naast 370 - PUEM transformatorhuisje (ca 1950)

Lijst industrieel erfgoed per gemeente

vervolg De Bilt blad 2 van 3

- Wilhelminalaan 10-12 - KNMI gevestigd in bestaand buitenhuis 't Klooster gm; uitbreiding o.a. met observatietoren (1897) met (nu verdwenen) houten opbouw, uitbreiding bibliotheek en archief in zelfde stijl, nieuwe observatietoren (1950-'Kopspijker'), seismisch paviljoen rm (1893-1897), aardmagnetisch paviljoen gm (1908), seismografisch paviljoen gm (1913), directeurswoning en diverse dienstwoningen (1893 en later)

Bilthoven

- Anthonie van Leeuwenhoeklaan - een dorp met meer dan 50 gebouwen van het RIVM; portiersloge, laboratoriumgebouw, energiecentrale, schoorsteen etc; na 2022 herontwikkeling tot hoogwaardig Science Park Bilthoven (va 1951)
- Burgemeester van der Borchlaan 3-5 - watertoren met pompstation gm Utrechtsche Waterleiding Mij; ontwerp H.F. Meertens, modernistische bouw in metselwerk; Vitens gaat de watertoren verkopen, beschikbaar voor herontwikkeling (1926)
- Professor Bronkhorstlaan 10 - vm sanatorium Berg en Bosch met o.a. werkplaats rm, paviljoen rm; iov de Katholieke Arbeidersbeweging; geneesheer-directeur was Dr. W. Bronkhorst; nog steeds medische functie (1933)
- Eikensteeg 9 - transformatorhuis (ca 1955)
- Julianalaan 10-12 - vm postkantoor met directeurswoning; nu horeca met appartementen boven (1918)
- Rembrandtlaan 37 - gebouw stationszijde, vm handelsonderneming Jean Heybroek; omgebouwd naar kantoorruimte en opslag (1912)
- Soestdijkseweg Noord 301 - het stationseiland met oorspronkelijke perronoverkapping gm; later uitgebreid met wacht- en winkelruimte; in 1962 verbouwd; bijbehorende woning stationschef in 2012 gesloopt en 2015 herplaatst bij het Spoorwegmuseum Utrecht (1901-1913-1962)
- Soestdijkseweg Noord 396 - smeedijzeren toegangshek, verplaatst, behoorde toe aan snelwegerfabriek Olland aan de Dorpsstraat (eind 19e eeuw)
- Soestdijkseweg Noord 480 - transformatorhuisje PUEM rm, schilddakhuisje (1922)
- Soestdijkseweg Zuid 98 - tolhuisje rm tot 1929 dienst gedaan; in 1960 voor verbreding van de weg naar de overzijde verplaatst en nu woonhuis (1827-1960)
- Spoorlaan 9-11 - arbeiderswoning met timmerwerkplaats o.a. voor grafkisten, later bouwbedrijf vh Pastunink en Strübbe; nu woonhuis en theetuin (1919)
- Tweelingen hoek Noorderkroon - tegen het spoor een 50-10 kV schakelstation van de vm PUEM, ontwerp van architect H.E. Schulte (1962)

Groenekan

- Groenekanseweg 158 - werkplaats gm; omgebouwd tot woonhuis (1885, 2016)
- Koningin Wilhelminaweg e.v. - bovenleidingportalen rm, ook genoemd spoorbogen op het tracé spoorlijn Utrecht-Hilversum (ten oosten van Groenekanseweg) - bestaande uit 2 scharnierende halve bogen van voorgespannen beton, oorspronkelijk 188 portalen (1938)
- Koningin Wilhelminaweg 469 - kantoor gm vm 'Eerste Stichtse Kopergieterij en Machinefabriek' ESKEM (1918-1973), later pakhuis van de Utrechtse onderneming in medische apparatuur Laméris; na leegstand in 1997 gerenoveerd, nu verschillende functies (1939-1997)
- Ruigenhoeksedijk 1 hoek Koningin Wilhelminaweg - transformatorhuisje rm, zgn kubistische vorm; een ontwerp van architect H.E. Schulte van de PUEM (1940)
- Ruigenhoeksedijk 32 - vm korenmolen Geesina rm; in 2011 weer maalvaardig gerestaureerd en in 2017 bouwtechnisch (1843)

Lijst industrieel erfgoed per gemeente

vervolg De Bilt - Groenekan blad 3 van 3

- Stuwen - huidige veelal uit begin 20e eeuw - Beukenburgerlaan-Leyense Pad (1900), ijzer rm en Groenekanweg 117 (verplaatst), ijzer rm; Kon Wilhelminaweg rm; Voordorpsedijk 2 rm (nu gemeente Utrecht)
- Voordorpsedijk bij 20 - transformatorhuisje (1963)
- Vuursche Dreef 118 TR, Hollandsche Rading - transformatorhuisje (1930)

Maartensdijk

- Dorpsweg 19 - wachterswoning HIJSM en vm goederenperron; nu woonhuis (1901-1883)
- Dorpsweg 188 (achter) - vm timmermanswerkplaats; nu bergplaats (1910)
- Industrieweg - aanleg van een industrieterrein in Maartensdijk, evenwijdig achter de Tolakkerweg en langs het spoor, periode wederopbouw; bestrating recent van gevel tot gevel opgewaardeerd (1950-1952)
- Industrieweg 7 - vm Metaalwarenfabriek 'De Papierklem', fabrieksgebouw met kantoor; nu retailfunctie (ca 1952)
- Industrieweg 9-13 - bedrijfshallen, uitbreidingen van o.a. Metaverpa en Schouw & Oostwoud; nu bedrijfsverzamelgebouw (ca 1960)
- Industrieweg 15 - vm Evenhuis Koekfabriek, ook wel Groninger Koekfabriek Evenhuis; bedrijfsgebouw met kantoor; in 2018 onherkenbaar ingepakt (1955)
- Industrieweg 22 - vm Firma Herman Mössner, etui- en kartonagefabriek; ateliers, drukkerij, magazijnen en kantoor; nu bedrijfsverzamelgebouw (1954)
- Industrieweg 24 - vm Schouw & Oostwoud Kunststoffenverwerkende industrie; vm fabriekspand met transformatorhuis en kantoor, nu retailfunctie (ca 1955)
- Industrieweg 24-26 - transformatorhuis, ontwerp H.E. Schulte voor de PUEM (1952)
- Industrieweg 26 - Drukinktfabriek vh Hostmann-Steinberg bv; bedrijfsruimten, magazijn en kantoor (1952)
- Koningin Wilhelminaweg 1 - tolhuis gm na bestrating weg Utrecht-Soestdijk; de tol is in 1953 na een bestorming door automobilisten afgeschaft (1835)
- Koningin Wilhelminaweg 9 - brandweerkazerne met slangentoren rm; wordt in 2021-2022 gerenoveerd (1940)
- Stuwen in de Praamgracht - meesten uit begin 20e eeuw: - Dorpsweg 29, ijzer 19e eeuw rm - Dorpsweg 141, ijzer rm - Dorpsweg 171, ijzer rm - Kon Wilhelminaweg bij 25, ijzer rm
- Tolakkerweg 159 en Industrieweg 13 - vm Metaverpa, fabriek van metaalverpakingsartikelen en verpakkingmachines voor de grafische industrie; oudere fabriekshallen (met metalen jas) sinds 2018 een groothandel; kantoor en magazijn nu dierenkliniek (1952)

Westbroek

- Dokter Welfferweg bij 34 - bedrijfsloods; nu deel van woonhuis (1950)
- Dokter Welfferweg 38 - vm brandweerpost Westbroek; nu woonfunctie (zj)
- Kooidijk bij 5 en 7 - windgemaaltjes, bij 7 in onttakelde toestand (jaren dertig)
- Westbroekse Molenweg 28 - korenmolen De Kraai rm; molen in 1880 vanuit Amsterdam naar deze locatie verplaatst; van 1958 tot 1970 elektriciteit opgewekt; in 2012 maalvaardige restauratie (1839/1880)
- Stuwen - meesten uit begin 20e eeuw - Kerkdijk nabij 70, ijzer rm - Kooidijk bij 7, ijzer rm - Doctor Welfferweg bij 48, ijzer rm